

هیدروسفالی:

کلمه هیدروسفالی از ریشه دو کلمه یونانی ((هیدرو)) به معنی آب و ((سفالوس)) به معنی سر تشکیل شده است و در اصطلاح یعنی ((آب درون سر)) مسیر حرکت مایع مغزی- نخاعی از اطراف مغز به درون حفره های مغزی و سپس از یک شکاف باریک به قسمت قاعده مغز و از آنجا به اطراف نخاع است هنگامی که به هر دلیلی تعادل بین ترشح مایع مغزی - نخاعی و تخلیه و باز جذب آن به خون به هم بخورد هیدروسفالی بوجود می آید.

علل به وجود آورنده :

به غیر از مسایل ژنتیکی و بعضی مشکلات مادر زادی، مسایلی مثل آسیب به سر، خون ریزی های مغزی، عفونت ها (مثل مننژیت) و یا تومورهای مغزی می توانند با مکانیسم های مختلفی (بستن مسیر تخلیه یا ترشح بیش از حد مایع) باعث افزایش مایع مغزی نخاعی درون جمجمه شوند . اما شایع ترین و معروف ترین علت هیدروسفالی، علت مادرزادی است که معمولاً یک مورد از هر ۵۰۰ مورد تولد می باشد اغلب زمینه ژنتیکی دارد و یا تکامل ناقص سیستم عصبی جنین باعث آن می شود اما مشکلاتی مثل خون ریزی های مغزی هنگام زایمان و عفونت مادر هم هیدروسفالی را بوجود می آورد.

علائم و نشانه ها:

علائم بسته به سن بیمار متفاوت است سیر بیماری و نوع تطابق هر فرد با این بیماری هم در بروز علائم تاثیر دارند مثلاً در نوزادان که جمجمه هنوز نرم است و شکل نگرفته است افزایش فشار داخل باعث بزرگتر شدن آن می شود. بطن های مغزی نوزادان هم قابلیت تطابق بیشتری دارد اما بطور کلی علائم این بیماری به دلیل فشار بر سلولهای مغزی به وجود می آیند در نوزادان، استفراغ، بی خوابی، دوبینی یا تاری دید، اختلال تعادل، اختلال در راه رفتن، و بی اختیاری ادراری، خستگی شدید، تحریک پذیری و یا حتی اختلالات مزمن تری مثل تغییر شخصیت یا از دست رفتن حافظه و همچنین زوال عقلی ممکن است بوجود آید.

روش تشخیص:

هیدروسفالی خفیف که در آن هنوز جمجمه تغییر نکرده است بر اساس علائم عصبی و معاینات پزشکی و سپس انجام سونوگرافی از بطن های مغز می توان تشخیص داد تشخیصی قطعی این بیماری با انجام سی تی اسکن و ام-آر-آی از مغز صورت می گیرد که در آن شکل بطن های مغزی و میزان مایع مغزی- نخاعی مشخص می شود.

روش های جدیدی وجود دارند که می توانند شکل هیدروسفالی مادرزادی را از همان دوران جنینی تشخیص دهند روش تشخیص هیدروسفالی بر اساس تصمیم پزشک و با توجه به سن، علائم بالینی و حدس درمورد علت بیماری انتخاب می-شود.

درمان :

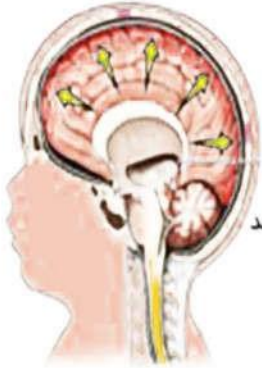
هدف اصلی در درمان هیدروسفالی، کاهش فشار مایع مغزی_ نخاعی است این کار معمولاً توسط روش های جراحی و با استفاده از وسیله ای به نام شانت انجام میشود که مایع مغزی_ نخاعی اضافه را از درون جمجمه به ناحیه ای دیگری در بدن که مایع بتواند در آنجا جذب شود، منتقل می کنند در واقع شانت مثل یک ناودان می ماند که مایع اضافه را در جای دیگر (مثلاً درون قفسه سینه یا درون فضای شکمی) تخلیه می کند. یک روش درمان خاص هم وجود دارد که در آن جراح با کمک دوربین های میکروسکوپی، حفره ای در کف بطن سوم مغزی ایجاد می کند تا مایع از آنجا تخلیه شود البته این روش در بعضی افراد خاص کاربرد دارد.

پزشکانه آموزش و سلامت بهداشتی رازی

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی رازی

هیدروسفالی

بطن های مغز پر از
مایع مغزی نخاعی
است و مغز را به
طرف خارج هل می دهد

واحد آموزش سلامت

هم اکنون موسسات بین المللی مختلفی در حال تحقیق و بررسی برای کشف روش های جدید درمان و تشخیص زودتر و در نهایت جلوگیری از بوجود آمدن هیدروسفالی هستند .

در صورت داشتن هرگونه سؤال یا مشکل در مراقبت از خود، می توانید با شماره تلفن 056 31626213 در تمام ساعات روز تماس فرمایید و آموزشهای لازم را رایگان دریافت نمایید.

برای درمان هیدروسفالی، علاوه بر استفاده از این روش های درمانی، باید علت اصلی به وجود آورنده بیماری هم بر طرف شود، مثلاً تومور مغزی که در صورت امکان باید برداشته شود. درمان توان بخشی جهت از بین بردن علائم اختلال از جمله درمان های اصلی می باشد.

پیش آگهی بیماران چگونه است؟

عوامل مختلفی می توانند روی پیش آگهی این بیمار و کیفیت زندگی آنان تاثیر بگذارند

آینده بیماران مبتلا به هیدروسفالی، با توجه به علت بیماری، زمان تشخیص، روش درمان، نوع پاسخ به درمان و عوارض به وجود آمده برای هر بیمار متفاوت است والدین کودکان مبتلا به هیدروسفالی باید هوشیار باشند زیرا ممکن است در روند رشد جسمی و روحی فرزندشان مشکلاتی به وجود بیاید، اما این مساله برای همه صادق نیست بسیاری از کودکان که بیماری شان به موقع تشخیص داده شده و درمان شده اند، با اقدامات باز پروری، فیزیوتراپی، گفتار درمانی و کاردرمانی (با توجه به نوع عوارض) توانسته اند زندگی عادی و طبیعی داشته باشند.

با توجه به این نکته که هیدروسفالی درمان شده می تواند منجر به مرگ شود، اهمیت درمان به موقع و حمایت های بعد از آن، برای خانواده بیماران اشکار خواهد شد

استفاده به موقع از درمان هایی مثل استفاده از شانت (اگر چه در بعضی موارد، عوارضی مثل گرفتگی شانت یا عفونت را به دنبال دارد که آنها هم البته با جراحی مجدد قابل اصلاح هستند) می تواند ضامن یک زندگی با کیفیت خوب باشد.